

Lp Madis Timpson
Justiitsministeerium

Teie: 06.06.2024 nr JUM/24-0611/-1K

Meie: 04.07.2024 nr 1-7/126-3

Eelnõu kooskõlastamine

Austatud justiitsminister

Täname, et esitasite kooskõlastamiseks riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*). Nõustume, et riigilõivud vajavad tõstmist lähtuvalt kulupõhimõttest või ekvivalendipõhimõttest. Samas ei saa jätta tähelepanuta sihtgruppi, kes vastavat riigilõivu tasub. Riigilõivu tõstmine ei saa tekitada olukorda, kus sihtgrupil on võimatu teatud toimingute eest edaspidi seda tasuda. Samuti toome esile, et hea tava näeks ette huvirühmade kaasamist enne eelnõu kooskõlastamisele saatmist, kuid seda ei ole toimunud.

1. Usulisi ühendusi puudutava riigilõivu tõstmine

Me ei toeta riigilõivuseaduse §-i 67 muutmist esitatud kujul. Olete esile toonud, et eelnõuga nähakse ette tõsta usuliste ühenduste riigilõivumäärasid kuni 900%. Eelnõu seletuskirjast ei selgu, millel põhineb riigilõivu tõstmine sellises ulatuses ning millised mõjud kaasnevad sihtgrupele. Usuliste ühenduste sissetulekud moodustuvad valdavalt annetustest, nende tegevus on suunatud elanike vaimse tervise, sotsiaalse toimetuleku, rehabilitatsiooni jmt parandamisele.

Ühiskonna majanduslike probleemide ja inflatsiooni ning muude kulude ja maksude tõusu tõttu on annetajate hulk vähenenud, seega on vähenenud ka usuliste ühenduste sissetulekud. Võttes arvesse usuliste ühenduste kogu ühiskonnale suunatud tegevuste olulisust, ei ole võimalik toetada nende maksukoormuse tõstmist, olenemata sellest, et kannete tegemine ei ole pidev, vaid vajaduspõhine. Lõivu suurendamisel peab selginema, millistest komponentidest lõivu määr kokku tuleb ning samuti on vajalik hinnata, kas antud sihtgrupp vajaks ka kulupõhisuse põhimõtte osas erandit.

2. Mittetulundusühinguid ja sihtasutusi puudutava riigilõivu tõstmine

Märgime, et eelnõu seletuskirja rõhuasetus puudutab ettevõtteid ning kuidas äriregistrisse kantud ettevõtete arv on kasvanud ehk siis ettevõtlusvabadust. Samas riigilõive tõstetakse ka muudel juriidilistel isikutel. Eelnõuga on otseselt seotud ka vabaühendused.

Lisaks usulisi ühendusi puudutavale osale on puudu analüüs ka mittetulundusühingute (edaspidi *MTÜ*), sihtasutuste (edaspidi *SA*) ja korteriühistute (edaspidi *KÜ*) kohta. Eelnõu seletuskirja kohaselt on uute riigilõivumäärade kujundamisel lähtutud lisaks kulupõhimõttele ka ekvivalendipõhimõttest ja maksejõulisuse põhimõttest. Nagu eelpool öeldud, siis nõustume, et neist põhimõtetest lähtuvalt kujundatakse riigilõivu määrasid erinevatele toimingutele. Küll jääb arusaamatuks, kuidas on neid põhimõtteid rakendatud MTÜ-de, SA-de, usuliste ühenduste

ning KÜ-de puhul. Võib eeldada, et soov on ühtlustada MTÜ-dele, SA-dele ning usulistele ühendustele kohalduvat riigilõivu (100€), kuid KÜ-de puhul kohalduks tunduvalt väiksem summa (30€).

Leiame ka, et MTÜ-de, SA-de ja KÜ-de rahalised seisud võivad olla väga erinevad. Näiteks MTÜ-de asutajaks on sageli erinevate haiguste või puudeliigi huvikaitsesega tegelevad inimesed, kellele antud riigilõiv käib kindlasti üle jõu. Seega on võimalus, et osad kogukonnad, kes on valmis end registreerima äriregistris, et asuda lahendama mõnd olulist ühiskondlikku probleemi, jätavad selle tegemata rahalistel põhjustel. Samal ajal SA asutamisel on sageli sisuks mingi vara valdamine ehk suurema tõenäosusega on asutamiseks vajalikud vahendid olemas. Ka töömahult on SA asutamisdokumentidega seonduv mahukam kui MTÜ asutamisel ja nende samasugune hinnastamine ei ole põhjendatud.

Samuti ei saa toetada MTÜ-de ja SA-de registrisse ennistamise kavandatava riigilõiv tõusu. Tegevuse katkemiseks võib olla erinevaid põhjuseid, kas on inimesed juhtkonnas vahetunud, jääb puudu teadmistest jne. Mitte alati ei ole ennistamise vajadus seotud pahatahtlikkusega. Sellisel juhul on odavam uue MTÜ või SA asutamine, kuid eesmärk peaks olema järjepidevuse soodustamine MTÜ ja SA tegevustes ning mitte tekitada juurde uusi kehandeid.

MTÜ andmete muutmise riigilõivu suurendamine on samas suurusjärgus kasumit taotleva ettevõtte omaga, kuid tegutsemise eesmärgid on neil juriidilistel isikutel erinevad. Sellest lähtuvalt on erinev ka muutmiskannete tegemise sagedus – juhatuse liikmete muudatused, MTÜ põhikirjas asukoha muutmine jne. Taaskord räägime me ka kodanikualgatuses ja vabatahtlikust tegevusest, mis MTÜdega kaasneb ning seetõttu riigi poolt samaväärse riigilõivu määramine näiteks OÜ-dega ei ole põhjendatud. KÜ muutmiskande puhul on uus riigilõiv tunduvalt väiksem (30€), mis võrreldes muude MTÜ-dega ei ole proportsionaalne, kuna KÜde eesmärk on vara haldamine ja neil on osaliselt ka enam püsivaid rahalisi vahendeid kui MTÜdel. Riigi eesmärk peaks olema soodustada kodanikualgatuslikku tegevust ning luua selleks proportsionaalsed võimalused, mitte neid ülemäära takistada.

Nii nagu usuliste ühenduste puhul on ka MTÜde ja SAte riigilõivu tõstmise muudatustega kaasnevate mõjude hinnang nimetatud sihtrühmadele puudulik.

Eeltoodust tulenevalt mõistame riigilõivude tõstmise vajadust, kuid uus riigilõivu suurus peab olema vajalik, põhjendatud ning sihtgrupi võimekust arvestav ning toimingud ei tohi jääda seetõttu tegemata, et riigilõiv osutub liiga kõrgeks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Kertu Nurmsalu 6125084
kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee